

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie   Ambtelijke praktijk
Kerkelijk actueel
Voor de jeugd   Sprekend verleden

De plicht van Nederland

‘Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop; indien iemand Mijn stem zal horen en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen, en Ik zal avondmaal met hem houden, en hij met Mij’

Openb. 3:20

In 1688 vindt in Engeland de ‘Grote omwenteling’ (*Glorious Revolution*) plaats. De rooms-katholieke koning vlucht; de Nederlandse stadhouder-koning Willem III en zijn vrouw Mary Stuart worden tot koning en koningin gekroond en de vervolgingen van de puriteinen zijn voorbij. In die periode houdt de grijze puritein John Flavel (1628-1691) een serie van 11 preken over de tekst boven deze meditatie. Ze verschijnen in druk onder de titel: ‘De plicht van Engeland onder de huidige vrijheid voor het evangelie’. Waarom? Flavel is bezorgd: wat is de vrucht van de tijd van de vervolging geweest en wat zal de tijd van vrijheid brengen? Zal er werkelijk sprake zijn van verootmoediging, een geestelijk horen naar de stem van de Heere en van een hartelijke bekering?

Lauwe christenen

In dat opzicht is de keuze van de tekst uit de brief aan Laodicea trefzeker. In dat stadje in Klein-Azië stond op het marktplaats een waterbak. Uit de bergen in de omgeving werd via pijpen half warm, zwavelhoudend water aangevoerd. Als een argeloze, vermoeide reiziger van dat water wilde drinken, spuwde hij dat snel weer uit: lauw, ondrinkbaar! Hiermee vergelijkt de Koning van de Kerk de stand van het geestelijke leven: ‘Omdat jullie lauw zijn sta Ik op het punt jullie uit Mijn mond te spuwen!’ Wat was de reden van hun lauwheid en van de heilige afkeer van de Heere daarvan? Zij hadden te hoge gedachten van zichzelf en misten de echte zelfkennis. ‘Gij zegt: ik ben rijk, en verrijkt geworden, en heb aan geen ding gebrek; en gij weet niet dat gij zijt ellendig en jammerlijk en arm en blind en naakt’ (vs. 17). Toch is hiermee het diepste van hun geestelijke nood nog niet gepeild. Die wordt – zij het verhuuld – aangeduid in onze tekst: ze hebben de Heere Jezus buiten de deur van hun hart gehouden! Hoe is dat bij ons? Er liggen vele tientallen jaren achter ons waarin we de Heere in vrijheid konden dienen. De laatste 1 ½ jaar kwamen er beperkingen door de corona-crisis. Waar brengt dit alles ons? Zijn we onder de zegeningen en de tuchtelingen van de Heere tot verootmoediging gekomen? Of zijn we ‘rijk en verrijkt’ in onszelf, terwijl de Heere buiten de deur staat?

De doorboorde hand

Weet u wat daarom zo’n wonder is? Dat de Heere ondanks dit alles tóch aan die deur blijft staan en blijft kloppen om binnengelaten te worden. Hoe? Dat kan gebeuren door roepstemmen als ernstige ziekte of een aangrijpend sterfgeval. Maar dat gebeurt vooral onder de levende verkondiging van Zijn Woord. Wat dat ten diepste betekent heeft een vormgever van een nieuwere uitgave van het boek

van Flavel heel indringend uitgebeeld. De omslag van het boek is een ruwhouten deur. Op die deur klopt een hand, maar die hand is gewond en bebloed. Dat symboliseert dat Hij Die aan de deur staat de Christus is Die geleden heeft en gestorven is. Zo heeft Hij het heil verworven voor verloren zondaren. Zó biedt Hij het ook aan in de verkondiging van het evangelie. En Zijn bloed ‘is van oneindige kracht, overvloedig genoegzaam tot verzoening van de zonden van de gehele wereld’ (DL II, 3). Waarom zouden wij Hem als maar laten kloppen, als Hij alles wil geven en alles wil doen wat een verloren zondaar nodig heeft?

Horen en openen

U zegt misschien: ‘Maar ik kan die vergrendelde deur van mijn hart zelf niet open krijgen, wat ik ook doe!’ Dat is ook zo. Maar laten we dan precies lezen wat hier staat: het gaat om *horen* en *openen*, in die volgorde! Alle geestelijke leven begint met horen. En als je nu ervaart dat je hart zo gesloten en zo bedrieglijk is dat je niet echt horen kunt? Dan mag je smeken om de genade van de Heere en pleiten op Zijn eigen Woord of Hij het gesloten hart wil openen (vgl. Hand. 16:14). Zo worden de vastgeroeste grendels van zonde en ongeloof door Zijn kracht en genade opengebroken en worden zondaarsharten bereid om de Koning te ontvangen.

Onverklaarbaar bewoond

En het gevolg? Dan neemt Christus in Zijn genade intrek in het hart. Nu moeten we bij ‘avondmaal houden’ niet onmiddellijk denken aan het Heilig Avondmaal al ligt die lijn zeker ook in onze tekst opgesloten. Maar het gaat allereerst om de inwoning van de Heere in ons hart en de verborgen omgang met Hem. Na de tweede wereldoorlog bestond er een grote woningnood. Er waren bouwvallige huizen met een bord boven de deur: Onbewoonbaar verklaarde woning, terwijl er vaak toch hele gezinnen woonden. Zo is het van nature met ons hart: naar recht en wet onbewoonbaar. Maar als Christus in ons hart intrek neemt, keren de dingen om. Dan staat er boven de deur van ons hart: ‘Onverklaarbaar bewoond’. Is dat niet ‘het hoogste goed’ waarnaar we dienen te zoeken in deze verwarrende tijden? Is dat niet ‘de plicht van Nederland’ nu de corona-crisis voortduurt?

ds. A. Baars.

Hour of Power

Hour of Power (Uur van Macht) is een Amerikaans religieus televisieprogramma dat de Bijbel op moderne en toegankelijke manier wil verkondigen. In Nederland wordt het programma gepresenteerd door Jan van den Bosch, voormalig presentator van de EO. Ik zag een flyer van Hour of Power NL met de quote: 'GOD STAAT AAN JOUW KANT'. Het komt uit een televisiepreek van de predikant Bobby Schuller die zegt: 'Waar je nooit aan mag twijfelen is: God is voor je. Hij gelooft in je.' Maar is dat zo? Kun je dat zo zeggen? Tegen iedereen in de kerk? Tegen iedereen die de televisiedienst volgt? Nee toch? Dat gaat toch veel te kort door de bocht? Jona zei het in ieder geval heel anders tegen Ninevé. In opdracht van God.

In vers 2 lezen we die opdracht. God heeft lang geduld gehad met Ninevé. Maar nu is de grens bereikt. Nu komt het oordeel. Jona heeft een korte preek: *Nog 40 dagen en dan zal Ninevé worden omgekeerd.* De mensen van Ninevé zullen aan hun hemelse Rechter verantwoording moeten gaan afleggen. De tijd van de afrekening is aanstaande.

En die tijd komt voor elk mens. Ook voor jou en mij. De prediking van Jona is als een dreigende wolk, die het naderend onweer aankondigt. Jona mag nog niet eens een uitweg verkondigen. Of, ja toch! De Heere geeft dat volk nog 40 dagen. En al klinkt de oproep tot bekering niet, die zit er wel in verborgen. 'Gebruik die 40 dagen! Bekeert u in die 40 dagen!'

Wat heeft dat ons te zeggen? Nou, ten eerste wel dit: de profetische boodschap is altijd tégen de mens. En dan moeten we niet zeggen: 'Ja maar de mensen van Ninevé waren heidenen. Die leefden zonder God, die kenden God niet eens. Maar wij zijn toch kerkmensen! Wij zijn godsdienstig.' Bedenk dan dat Jona in het Oude Testament een uitzondering is. De meeste profeten preekten onder Israël. En wat voor boodschap brachten die? *Vrede, vrede en geen gevaar?*

Die boodschap klonk wel, maar dat was de boodschap van de valse profeten. Maar de ware profeten moesten altijd

tégen Israël prediken. Want God gedooft de zonden niet. Niet die van Ninevé. Maar ook niet die van Samaria en van Jeruzalem.

En dat is vandaag niet anders. God laat tégen ons prediken. De mens wil een boodschap van vrede. Maar is de mens wel rijp voor een boodschap van vrede? Was Ninevé rijp voor een boodschap van genade? Jona had die boodschap wel kunnen brengen. 'God is liefde.' Dat hij dacht: 'Laat ik maar niet tégen die mensen gaan prediken. En ze niet tégen de haren instrijken, want dat zullen ze vast niet fijn vinden. Laat ik maar zeggen: God staat aan jouw kant!'

Maar dan was er niets veranderd. En dan was na 40 dagen dat oordeel wel gekomen.

Jonge mensen, wat heeft een mens nodig die zonder God leeft? Als je hart nog onveranderd en onbekeerd is? Moet je dan geveleid worden en gestreeld worden? Dat kan wel fijn voelen. En je kunt bemoedigd worden. Maar het neemt het oordeel niet weg.

En dat oordeel kan zo dichtbij zijn. Er is slechts één schrede tussen ons en de dood. Eén hartslag en we staan oog in oog met onze Rechter. En dat zal een ontzaglijke schrik zijn voor ieder mens die dan zonder Christus staat.

Juist om deze reden is het geen harde boodschap als de toorn van God ons wordt voorgesteld. Daar ligt altijd de Goddelijke bedoeling achter, dat de mens, dat jij tot bekering zou komen.

De geschiedenis van Jona en Ninevé laat zien dat de Heere geen lust heeft in de dood des goddelozen. Hij heeft lust in de bekering en in het leven van de mens. Dan laat de Heere in het boek Jona zien hoe Hij in Christus verloren zondaren zoekt en zalig maakt. Dat is Zijn heilige doel. Daartoe laat Hij Jona prediken. Daartoe heeft Hij de meerdere van Jona gezonden. Om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. Dat is het echte Hour of Power. Niet dat van Bobby Schuller, maar van de Heilige Geest. Als Die het werk van Christus gaat toepassen, dan zullen we, zo zegt Paulus, ervaren dat God niet tegen ons is, maar juist voor ons. 'Zo God voor ons is, wie zal dan nog tegen ons zijn (Romeinen 8:31)?'

Jona 3:2

Maak u op, ga naar de grote stad Ninevé; en predik tegen haar de prediking die Ik tot u spreek..

Twée keer per zondag (I)

Op de 'Coronakaart' van Europa kleurde Nederland eind juli (donker)rood. Die kleur stond in schril contrast met de groene kleur voor de rest van Europa, met hier en daar wat oranje gebieden. Een groene kleur duidt op een laag risico, met geen reisbeperkingen voor reizigers uit zo'n gebied. Rood staat voor een hoog risico, waarbij reizen van en naar dit gebied wordt ontraden. In mijn gedachten zie ik een dergelijke kaart ook voor me als het gaat om het houden van twee kerkdiensten op zondag, afgezien van (tijdelijke) maatregelen vanwege het Coronavirus.

- *groen* staat dan voor het zonder discussie de gemeentelieden tweemaal op zondag de gelegenheid bieden om naar Gods huis te komen;
- *oranje* waar het onderwerp van discussie is in de gemeente en de kerkenraad,
- (*donker*)rood waar de tweede dienst inmiddels is afgeschaft.

Hoe zou zo'n 'Kerkenkaart' er voor onze Christelijke Gereformeerde Kerken komen uit te zien? Een mix van groen – oranje – rood? En als we deze actuele kaart dan zouden vergelijken met die van twee jaar geleden, zou er dan een duidelijke verandering in te zien zijn? Ongetwijfeld. Afgaande op allerlei classisverslagen van de laatste jaren zal er onmiskenbaar een duidelijke trend waarneembaar zijn: nog meer oranje en rood.

Gesprek

De huidige synode besloot eind november 2019 nog dat kerkenraden die hun tweede dienst op zondag hebben afgeschaft, met de eigen gemeenten moeten overleggen of dat besluit kan worden teruggedraaid. De classes moeten dat gesprek stimuleren. Het zou kunnen dat dit op classisniveau her en der al is gebeurd, of op de agenda staat. Maar gezien alle annuleringen van classisvergade-

ringen vanwege het Coronavirus, lijkt het aannemelijker dat dit gesprek tot op heden achterwege is gebleven. En dat er ook nog niet echt concrete plannen zijn om dat gesprek te agenderen. Terwijl de groene kleur die meerdere kerken -in theorie- nog altijd hadden op de denkbeeldige kaart, tijdens de Coronacrisis in één keer is versprongen naar (donker)rood. En dat dit zo blijft... Over de betekenis van de tweede kerkdienst zijn er al tientallen jaren vele artikelen geschreven, conferenties georganiseerd en kerkelijke besprekingen gehouden. En het resultaat? Dat de 'Kerkenkaart' almeer rood kleurt... Maar worden we daarover nog beschaamd en schaamrood? Of weigeren we al schaamrood te worden, zoals de profeet Jeremia beschrijft?

Feestdag

"Hoe krijgen we de zondag als feestdag terug?", zo luidde in 2005 de titel van een lezing tijdens een conferentie van het Contactorgaan van de Gereformeerde Gezindte over de tweede kerkdienst. Maar gezien de rode waas op de denkbeeldige kaart wordt het begrip 'feestdag' waarschijnlijk vandaag de dag anders ingevuld dan als een dag om met de feest houdende menigte van Psalm 42 op te gaan naar Gods huis.

"Hoe krijgen we de zondag als feestdag terug?" Dit is helaas geen vraag die we alléén aan anderen moeten stellen. Want komen overall alle leden twee keer per zondag naar de kerk waar er nog zonder discussie wél twee diensten zijn? Of zou een zogenaamde 'Kerkenkaart' heel wat meer oranje en rood te zien geven als het niet gaat om het houden van twee diensten per zondag, maar om het bijwonen van twee diensten per zondag?

Geestelijk

Tijdens de synodebesprekingen over het al dan niet beleggen van twee diensten per zondag zei ds.

G.R. Procee terecht dat er sprake is van een „geestelijk probleem.” Dat geldt zowel het al dan niet beleggen van twee diensten, als het al dan niet bijwonen van twee diensten. En vragen geestelijke problemen niet allereerst om menselijke, maar om geestelijke antwoorden?

Een geestelijk antwoord is het in elk geval niet om bijvoorbeeld te verwijzen naar de tijd vlak na de Reformatie. Want ook toen waren er inderdaad kerken die om bepaalde redenen maar één dienst per zondag belegden. En ook toen waren er predikanten die gemeentelieden moesten vermanen om de diensten geregeld bij te wonen. Zeker, wat dat betreft is er niets nieuws onder de zon. Maar zag de Dordtse Synode er om al die bestaande praktijken van af om de predikanten op te dragen twee keer te preken op de zondag? Integendeel!

Zo staat het ook zwart op wit in de beroepsbrief die ik voorjaar 2018 kreeg uit Scheveningen: *"Tot de diensten, die van u gevraagd worden, behoren des zondags tweemaal preken, éénmaal over de zogenoemde 'vrije' stof uit het Oude of Nieuwe Testament en éénmaal over een zondagsafdeling of gedeelte daarvan van de Heidelbergse Catechismus, zó dat geen gedeelte van de catechismus wordt overgeslagen."*

Toch is het helaas vandaag de dag almeer een vraag die velen bekend in de oren zal klinken: *Waarom moet je nu eigenlijk twee keer per zondag naar de kerk?* Laat ik voor dit keer mogen volstaan met een heel kort antwoord. Om zalig te worden.

Ds. W.L. van der Staaij

De Heidelberger en de zondag

Gaat het over de zondag, dan zijn er gesprekken. Zelfs discussies. Op zich is dit een werkelijkheid van vandaag. In het verleden waren er al gesprekken, maar nu zijn zij feller. Dit komt door de doorwerking van de secularisatie en de vervlakking. De opinie is dat alle dagen gelijk zijn. Alle winkels behoren open te zijn en men mag doen wat men wil. Dit mag de slagzin van het leven zijn. Gods Woord spreekt over de werkelijkheid van nu. Laat ons eten, drinken en vrolijk zijn, want morgen sterven wij. Het is een zeer trieste zaak dat een wereldse wind geruisloos de kerken binnenwaait. Kerken zoeken aansluiting bij de hedendaagse cultuur. De taal van de Heilige Schrift en de taal van de belijdenis lijken in prediking en liturgie te vervagen. Nadruk krijgt alleen het geloof. Bekering tot God, verzoening met God, schijnen alleen noodzakelijk te zijn voor schijnchristenen en buitenkerkelijken. Gaat het over de zondag, men heeft aan één dienst genoeg. Is de morgendienst compleet, dan is een tweede dienst overbodig. Ik heb dit horen zeggen met de opmerking: in de Bijbel lees ik ook niet van een tweede dienst. Dus! Mijn vraag was: waar staat dat wij driemaal daags moeten eten? Zelfs een dokter kan erop aandringen, zelfs als noodzaak. Gaat het om de tweede diensten op zondag, dan kan de aandring daartoe gezien worden als Goddelijk gegeven. Dit is een dag des Heeren. Geheiligd zelfs door de opstanding van Jezus Christus uit de doden. Oud- Israël kende twee samenkomsten op de sabbat. Het morgen- en avondoffer met aanwezigen. In het Nieuwe Testament zien we geen verandering. De vroege Kerk en de Middeleeuwen hadden hun morgen- en avonddienst. Mede door de reformatie kwamen er vast twee kerkdiensten op zondag. Centraal stond in de morgendienst de verkondiging van het Woord. Uitleg en toepassing van het Woord. De tweede dienst kreeg een eigen karakter. Deze dienst werd leerdienst genoemd en zo gehouden. In het oude Gereformeerde kerkboek staan voor de tweede dienst speciale gebeden. Een gebed voor de leer van de Catechismus en een gebed na de leer van de Catechismus. De Kerk was een leershuis voor heel de gemeente. In de tweede dienst was heel de gemeente, jongeren en ouderen, aanwezig. Van de oudste schoolgaande jeugd moest voor de behandeling van de zondagsafdeling een jongen of een meisje in de kerk de zondag die aan de beurt van behandeling was opzeggen. Jong en oud moesten doordrongen worden van de waarde, van de kennis van de Heidelberger. Kennis van het Woord, van de belijdenisgeschriften en van de Catechismus zijn onmisbaar en noodzakelijk voor dit en het toekomstige leven. Geheiligd door de Heilige Geest doet het veel in dit leven en geeft troost in verband met de toekomst. Kennis is ook nodig om te kunnen onderscheiden tussen wat waar en onwaar is. De apostel Johannes spreekt over het beproeven van de geesten (1 Joh. 4:1). Ik las dat er in onze tijd veel

geesten zijn. We leven in een religieus oerwoud. Hoe vind je een goede betrouwbare weg in het religieuze oerwoud? Er dient zich zoveel aan als waarheid, als de oplossing van levensvragen. Het trekt in deze dagen allemaal in en buiten de reclamebeelden voor de T.V. aan ons voorbij. Doorzien we de achterliggende motieven, de inzichten, de gevolgen? Laat toch onder ons het gebed leven van de oude, maar niet verouderde Psalm 25:2: HEER', ai maak mij Uwe wegen, Door Uw Woord en Geest bekend. Leer mij hoe die zijn gelegen, En waarheen G' Uw treden wendt. Leid mij in Uw waarheid, leer ivo'rig mij Uw wet betrachten. Want Gij zijt mijn heil, o HEER', 'k Blijf U al den dag verwachten. Die hartelijke vraag leidt tot het kennen van de Heere en het geleid worden door de Heere. De waarde en het doel van de zondag nemen toe. De diensten op zondag kunnen niet gemist worden. Het geestelijk leven staat naar geestelijke beleving. Zoals dat onder meer in Psalm 84 beschreven staat. Bidt, jongelui, dat het in je jeugd gaat leven. Het zal bij het laatste stadium van het leven niet afsterven. Het zal zelfs leiden tot erven. Het eeuwig zalig leven. De kerkdienst hierboven, en die dienst neemt geen einde. Gode zij dank niet. Ds. W.F. Laman! De levensbelijdenis is: Eén dag in Uw voorhoven is beter dan duizend elders. Psalm 84:11a. Men is thuis in Gods huis. Gezegend is de gemeente die een predikant heeft die de tweede dienst, de behandeling van de Catechismus, niet kan missen. Voor hoofd en hart. Voor prediking en pastoraat. En voor catechese. Die uren wil men niet missen. Met de wetenschap; de Heere wil licht, zicht, contact en overdracht geven. En niet te vergeten: zegen. Het werk van de Heere bijzonder op zondag is niet te vergeefs. Blijf met mij bidden: Heere, zegen Uw dienstwerk op de zondag en door de weeks. Laten zondag de kerkdeuren weer voor iedereen open staan. Om naar Uw wil, Uw gebod, Gods Woord te horen. De sacramenten te gebruiken. God de Heere openlijk aan te roepen en de armen en de nooddriftigen Christelijke handreiking te doen. Zondag 38. Dit gebiedt de Heere. Let op: dit staat er. Dit is geen stok, maar een lok!

ds. M.C. Tanis

NATUURLIJKE THEOLOGIE

De vraag of we het geloof kunnen bewijzen is al heel oud. Onder de natuurlijke theologie verstaan we de bewijsbaarheid van het Christelijk geloof. Het zou zeker wel in deze eeuw geweldig zijn als we met bewijzen onze medemens zouden kunnen overtuigen. In vroeger eeuwen sprak men van Godsbewijzen.

Thomas van Aquino, een groot theoloog uit de dertiende eeuw had heel wat scholastische elementen in zijn theologie. We hebben al eens gezien dat we onder de Scholastiek verstaan het gebruik maken van stellingen en denkstijlen uit de Griekse oudheid (Aristoteles).

Deze Thomas was van mening dat verschillende dogma's bewezen konden worden, zoals wiskundige stellingen bewijsbaar zijn. Rome meent dat het geloof kan worden opgebouwd vanuit ons natuurlijk denkvermogen. Vandaar dat we spreken over Natuurlijke Theologie. Zelfs Calvin is niet geheel ontkomen aan deze invloeden. Hij meende dat de Drieenheid bewezen kan worden. Veel andere grootheden zoals Luther verzetten zich weer uiterst fel tegen deze gedachte. Ook onder ons zal niet zo snel meer gezegd worden dat we kunnen bewijzen dat God bestaat.

Nu we leven in een tijd waarin het denken een grote plaats eist vanwege het feit dat onze generatie lang doorstudeert, is het onvermijdelijk dat de Bijbel onderworpen wordt aan intellectuele vragen. Men stelt wel eens dat vroeger de vraag naar een genadig God onder de christenen overheerste. Dat zou dan nu anders zijn. Nu leeft de vraag meer of God wel bestaat. Het zou wel tot groot nadeel stemmen als deze omslag werkelijk een feit zou zijn. De eerste vraag is onmisbaar; deze beheerst ook zeker veel van onze preken. Maar we moeten wel begrip hebben voor het feit dat jonge mensen de tweede vraag kennen en ermee worstelen. Trouwens, dat overkomt hen niet alleen; we hebben er allemaal wel mee te maken.

Het geloof is niet bewijsbaar. Is dat een doorslaggevend bezwaar? Welnee, er zijn heel veel dingen die we allemaal geloven, terwijl we het niet direct bewijzen kunnen. Gelooft u dat de aarde rond is? Kunt u zich voorstellen dat we met z'n allen met een duizelingwekkende vaart door het heelal vliegen? Zou het kunnen dat we ergens onderaan de aardbol hangen, terwijl het lijkt dat de aarde een platte oppervlakte heeft?

U neemt dit alles gewoon aan, als bewezen door veel anderen, zoals wetenschappers. U gelooft natuurlijk ook wat de nieuwslezers u vertellen. Natuurlijk kun je dan wel zeggen dat de wetenschap dit heeft vastgesteld, maar is "de" wetenschap betrouwbaar? Er zullen best nog wel mensen zijn die niet geloven dat de aarde een bol is. Ik bedoel hiermee te zeggen dat we allerlei zaken geloven, die we echter niet zelf kunnen bewijzen.

Maar al kunnen we dan geen bewijzen leveren, er zijn wel sterke argumenten en motieven voor het christelijk geloof. Men heeft voor een ronde aardbol als bewijs geleverd dat een schip op zee als volgt verdwijnt: eerst zie het schip zelf niet meer en alleen nog maar de mast. Daarna zie je niets meer. Zulke sterke argumenten zijn er toch ook echt te geven voor het bestaan van een persoonlijk God. In het denken over het ontstaan van de wereld, zijn er in Amerika vooral veel geleerden die aannemen dat een geniale geest alles heeft geordend

(intelligent design). Men kan zich terecht niet voorstellen dat alles zo maar vanzelf en toevallig is ontstaan. Daarbij hoeven we niet te blijven staan. Als dan Gods Woord ons een getrouwe voorstelling geeft van de schepping, ligt dat toch zeker voor de hand. Zulke argumenten kunnen helpen om geloof te hechten aan het Woord.

Nu gaan meerderen ook de weg op van een zeker compromis. Zij geloven wel dat er een oerknal is geweest, maar deze zou dan geleid zijn geworden door God. Prachtig, zo zou je denken, een werkbare combinatie van geloof en wetenschap. Maar daar zijn toch ernstige bezwaren tegen in te brengen. Men kan dat pas aannemen als men de Bijbelse voorstelling verwerpt. En verder is het helemaal niet nodig dit compromis aan te nemen. Als we geloven in God, moeten we toch aannemen dat Hij wonderen doet? Wie in de eerste aanvangen het wonder verwerpt, zal dat steeds weer gaan doen. En daarbij is er geen evident bewijs voor de aannames van de evolutie.

Er was ooit een vrouw die iemand hoorde zeggen dat een vis natuurlijk Jona niet heeft kunnen inslikken. Maar zij had daar in haar eenvoud helemaal geen moeite mee. "Al zou er staan dat Jona de vis heeft opgeslokt, dan zou ik het ook geloven". Het geloof verheft zich boven onze wetten. Professor Kremer zei eens dat het geloof wel boven ons verstand uitgaat, maar het gaat er niet tegenin. Een gedachte om te onthouden.

Tegen hen die worstelen met de vraag naar de betrouwbaarheid van het Christelijk geloof, zou ik het volgende willen zeggen: U en jij, wij allemaal zijn geboren in een Bijbelse traditie. Je zou kunnen denken dat die traditie onwaar is. Dan zou je het dus moeten gaan onderzoeken. Maar het is absoluut onmogelijk dat je ooit in je korte leven alle andere wereldgodsdiensten zou kunnen bestuderen op een grondige manier. Dus blijft er geen andere weg over dan je grondig en ernstig te verdiepen in je eigen leefwereld, in je eigen opvoeding en geloof. Ik ben er dan van overtuigd dat je voor jezelf de argumenten zult vinden die houvast geven voor een oprecht geloof. Als jij het weer wilt bestuderen, hoef je daar niet voor naar de Noordpool te gaan. Je kunt in je eigen tuin de nodige waarnemingen verrichten. Zo is het ook met het geloof in God.

Ieder zal kunnen erkennen dat de weg der verlossing in Christus uniek en onvoorstelbaar zuiver en grondig is. Hoe ondoorzoekelijk zijn Gods wegen. Er is niets verdraaids in. Het geeft antwoord op alle vragen. Het geeft verwachting in de grootste duisternis. Het is het enige houvast dat je leiden kan door de tijd naar de eeuwigheid. Ga dus niet de poten onder je stoel wegzagen.....

Ds. P. Roos

Lezen in de brief aan de Hebreeën (13)

Christus overtreft Aäron... Aldus het opschrift boven hoofdstuk 5. Aäron was een tijdelijk en aards hogepriester. De Heere Jezus echter is door de Vader verordend om tot in eeuwigheid Priester te zijn. "Geheiligt zijnde is Hij allen die Hem gehoorzaam zijn een oorzaak van eeuwige zaligheid geworden..." [9]. Dat Christus Hogepriester is, niet in de orde van Aäron, maar "naar de ordening van Melchizedek" [10], en wat dat betekent, zal nader ter sprake komen in hoofdstuk 7 van de Hebreeënbrief. Nu gaat de apostel eerst een soort toepassing schrijven. Die begint in hoofdstuk 5: 11 en loopt door tot het einde van hoofdstuk 6. We beperken ons dit keer tot het gedeelte 5: 11 tot 6: 3.

De apostel ziet reden om de lezers van zijn brief te vermanen. Hij noemt ze "traag om te horen" [11]. Dat is een niet erg vleierende aanduiding. We krijgen de indruk: de schrijver zou wel graag dieper ingaan op de leer van het hogepriesterschap van Christus, om die verder uit te leggen. Maar hij heeft het vermoeden dat zijn lezers het niet verstaan zullen. Daarvoor zijn ze te traag van begrip geworden. Hij verwijt het ze. Er is dan ook reden voor een ernstige waarschuwing. Hun gehoor – ongetwijfeld bedoeld als hun geestelijk gehoor – is doof geworden. Er wordt een woord gebruikt dat zoveel betekent als: afgestompt, lui. En dat is fataal. De apostel mocht het van de Hebreeën anders verwachten. Dat lezen we in vers 12. "U behoorden leraars te zijn vanwege de tijd..." Met dat laatste bedoelt hij: gelet op de periode dat u het christelijk geloof belijdt, mocht onderhand van u verwacht worden, dat u in plaats van onwetende leerlingen zelf leermeesters zou zijn. Gevorderde christenen, die in staat zijn om anderen te onderwijzen. Maar nu is het zelfs nodig dat u zelf weer in de schoolbanken terecht komt. U bent te vergelijken met kinderen die aan de vaste kost nog niet toe zijn, maar die nog steeds met melk gevoed moeten worden. "Want een ieder die de melk deelachtig is, die is onervaren in het woord der gerechtigheid, want hij is een kind." [13]. Het beeld dat de apostel gebruikt is duidelijk: u hoorde leraar te zijn, maar u bent nog leerling; u zou volwassen in het geloof moeten zijn, maar u bent nog een zuigeling.

Wat de apostel hier schrijft, is opmerkelijk. Allereerst dat de schrijver erkent dat er opwas dient te zijn in het geloof. Een mens kan door Gods genade overgebracht zijn uit de geestelijke duisternis waarin hij van nature verkeerde tot het licht van de kennis van het geloof. Dat is een groot wonder. Maar dat mag het eindpunt niet zijn. Er dient groei en toename te zijn in die kennis. De apostel Petrus schrijft daarover aan het slot van zijn tweede zendbrief: "Wast op in de genade en kennis van onze Heere Jezus Christus" [3: 18]. Ook hier een oproep, een vermaning. Paulus merkt over zichzelf op dat "de zaligheid ons nu na-

der (is), dan toen wij eerst geloofd hebben" [Rom. 13: 11]. Bij de Hebreeën is het helaas anders. Bij hen is geen sprake van toename in de geestelijke kennis, maar eerder van verachtering in de genade.

Het tweede dat we opmerken is, dat de apostel geen redenen tot verontschuldiging aanvoert. Hij erkent wel dat er veel dingen zijn "zwaar om te verklaren", dus niet zo makkelijk om te verstaan, maar dat kan geen reden tot excuus vormen. De enige oorzaak van hun onwetendheid is hun traagheid van begrip. En dat ze met kinderen in het geloof worden vergeleken, is hier niet bedoeld om hen van hun kindschap-van-God in Christus te overtuigen, maar veelmeer om hen voor de spiegel van hun geestelijke onvolwassenheid te plaatsen. Op welke kennis doelt de apostel eigenlijk? Dat is het derde wat het opmerken waard is. Het gaat hier om onervarenheid "in het woord der gerechtigheid" [13]. Het zal duidelijk zijn dat hiermee verwezen wordt naar de zaligmakende kennis van Christus, de grote Hogepriester der gerechtigheid. Over Hem klinkt in het vervolg het getuigenis, dat Hij "volkomen kan zalig maken degenen die door Hem tot God gaan." Immers, zo'n Hogepriester hebben we nodig: "heilig, onschuldig, onbesmet, afscheiden van de zondaren..." [7: 25, 26]. Hij offerde Zich voor zondaren, opdat zij Zijn gerechtigheid deelachtig zouden worden. De kennis van dit "woord der gerechtigheid" acht de schrijver zo belangrijk, dat hij hen die haar bezitten zelfs "volmaakten" [14] noemt, en die kennis zelf noemt hij "volmaaktheid" [6: 1]. Zo groot is het goed dat de Heere aan de Zijnen – in dit leven al – geven wil.

Daarom volstaat de brieveschrijver niet met een vermaning alleen. Hij wijst ook de weg naar deze zaligmakende kennis. Ook nu weer in de vorm van een vermaning. In de eerste drie verzen van hoofdstuk 6 geeft de apostel een opsomming van zaken, die weliswaar behoren tot het fundament van het geloof, maar waarbij niet volstaan kan worden. Het zijn de schaduwen van de komende Christus volgens het Oude Testament. Ze dienen als de grondslag van de leer van Christus. Maar zoveel heerlijker is de bediening van Christus Zelf. Op Hem en de kennis van Zijn gerechtigheid dient het hart van Gods kinderen zich te richten. "Laat ons tot de volmaaktheid voortvaren!", zo klinkt het [6: 1]. Immers, de zaligheid is in geen ander. Er is ook onder de hemel geen andere Naam gegeven, door Welke wij moeten zalig worden.

Ds. J.M.J. Kieviet

WEDEROM GEBOREN WORDEN (IV)

– UIT DE ARTIKELEN VAN PROF. LENGKEEK

In deze bijdrage willen we verder luisteren naar wat prof. Lengkeek (1871-1932) heeft geschreven over het onderwerp 'Wederom geboren worden'. | ds. A.J.T. Ruis

Jezus antwoordde en zeide tot hem: 'Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien'... Jezus antwoordde: 'Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan'. (Johannes 3: 3 en 5)

Met de rug naar Gods Koninkrijk

Zoals wij de vorige keer al schreven, de mens is geestelijk dood. Hij heeft geen oog om te zien, geen oor om te horen, geen hart om op te merken en te verstaan. Laten wij dan ook niet verwachten, dat er bij hem sprake zal zijn van een zoeken van het koninkrijk Gods. Hij staat er van nature met de rug naar toe, wil het niet. En als God hem dat koninkrijk voorhoudt, dan heeft dat voor hem geen aantrekkelijkheid. Hij wil fatsoenlijk, godsdienstig, kerkelijk zijn, maar verder: 'Wijk van mij, want aan de kennis Uwer wegen heb ik geen lust!' Als hij de hemel begeert, is het omdat hij zich die plaats voorstelt als een plaats zonder moeite, een plaats van rust; de godsdienst is hem een middel om de hel te ontkomen.

Hij kan het Koninkrijk Gods niet zien en ziet het ook niet. Wat hij er van ziet, door zijn door de zonde bedorven verstand trekt het hem

niet aan. Dit voelt hij, al geeft hij zich er geen rekenschap van, dat hij zichzelf zal moeten verliezen. Nergens is de mens meer bevreesd voor! Hij ziet niet de heerlijkheid, die het zelf-verlies dubbel en dwars waard is. Hij erkent niet de heerlijkheid van de gerechtigheid en evenmin de heerlijkheid van genade en liefde, met elkander samenvallend in het hart van de Koning en van Hem, die de Deur van het Koninkrijk is. Hij ziet niet het leven en de vrede, die alle verstand te boven gaat, waarvan dat Koninkrijk vervuld is. Hij kent niet het geloof, het heerlijk zichzelf overgevende geloof, dat de gehoorzaamheid aan de wetten van dit Koninkrijk als Godverheerlijkend en zielzaligend doet kennen; de hoop, die niet beschaamt; de liefde, die in dat Koninkrijk grond en vervulling van zijn wetten is.

Geen verlangen

Hij begeert een koninkrijk van macht en wetenschap en eer en zekerheid, en hij zoekt dat in de dingen van het vlees. En het Koninkrijk Gods, dat de hoogste macht en de zuiverste wetenschap en de meest onverwoestbare zekerheid brengt, ziet hij niet. Er is dan ook in hem geen verlangen naar dat Koninkrijk.

Zal dat verlangen er zijn, dan moet hij wederom geboren worden. Hij moet ziende gemaakt worden, om te zien. Goddelijke almacht is daartoe nodig.

Het Koninkrijk Gods is een koninkrijk van levenden. Als Abrahams huisvrouw is gestorven, dan

klinkt het woord van de aartsvader, ook al was Sara hem nog zo lief en waard: 'Doe de dode van voor mijn aangezicht weg!' Wij kunnen met onze doden niet blijven verkeren. Het leven verstaat zich niet met de dood. Ook de levende God kan met de dood geen gemeenschap hebben en de geestelijk dode niet met Hem. Alleen de levende kan met Hem verkeren; de dode wordt uitgeworpen. De levende zal het Koninkrijk Gods zien, hij zal er ingaan.

Wonder

Een wonder van Gods genade is daartoe noodzakelijk. Er moet met de mens, die in waarheid het Koninkrijk Gods ziet, iets gebeurd zijn. En als hij het niet ziet, dan moet dat met hem gebeuren, zal bij het zien. En er kan ook geen hoop op ingaan zijn, zonder dat God zich over hem ontfermd heeft. Van geestelijk dood geestelijk levend. Geen andere weg tot de zaligheid van het Koninkrijk Gods.

Bij ons niet, ook bij God niet! Door ons is die weg niet te ontsluiten. Maar wat onmogelijk is voor de mensen, is mogelijk bij God.

F. Lengkeek

Vallen in de zonde

In ons blad wil ik nu de volgende vraag beantwoorden: “Soms hoor je mensen bidden tot de Heere om hen te bewaren en te behoeden voor de zonden. Na ontvangen genade is dat het hartelijke en vurige verlangen van een gelovige. Echter, gezien onze zondige aard en dat we (ondanks bekering) toch geneigd zijn tot alle kwaad, voelt het niet passend dit te bidden. Het voelt hypocriet, omdat we weten dat we toch elke dag in zonde vallen. Welk advies kunt u geven om het verlangen om niet te zondigen onder woorden te brengen?”

Allereerst iets over de opmerking dat we elke dag in zonde vallen. Dat we elke dag zondigen en dat de zonde ons lichtelijk omringt, Hebr. 12:1 zal waar zijn. Daarom leerde de Heere Jezus Zijn discipelen dan ook elke dag te bidden: vergeef ons onze schulden. Dat een mens van nature in de zonde leeft, ook dat is waar. Maar dat een kind van God elke dag in de zonde valt, dat is niet waar. Davids overspel en Petrus' verloochening was een vallen in de zonde. Het gevaar van een vallen in de zonde is wel reëel. Gods kind zal dat toestemmen. En om die reden zal hij, als hij op z'n plek is overigens, vragen: Heere, bewaar mij voor de zonde, voor een daad waardoor Uw Naam gelasterd zal worden.

Maar al is dan van mij geen openbare zonde bekend, de Heere maakt mij wel mijn zondige natuur en verdorven bestaan bekend. Ik moet wel zeggen tot alle boosheid geneigd te zijn. Dit leert mij de Heere door Woord en Geest. Zo kom ik tot de belijdenis dat er in mij, in mijn vlees, geen goed woont, Romeinen 7:18. Bij de belijdenis van zonden hoort ook het gebed om de vernieuwing van hart en leven. Dat gebed zou je ook een gebed om de bewaring voor de zonden kunnen noemen. David weet uit ervaring dat de Heere gaarne vergevende is, Psalm 86:5, maar dat maakt hem niet oppervlakkig. In dezelfde psalm bidt hij: Leer mij Heere, Uw weg; ik zal in Uw waarheid wandelen; verenig mijn hart tot de vreze Uws Naams, vers 11.

Juist het besef en de ervaring van Gods vergevende zondaarsliefde zal wederliefde tot de Heere geven en daarom een haten en vlieden van de zonde. Dat haten en vlieden van de zonde kan onmogelijk in eigen kracht, gezien onze verdorven natuur. Om die reden past het iedere gelovige om te bidden, te bidden om bewaard te mogen in de vreze des Heeren. Zijn er niet vele verzoeken en verleidingen die satan op het pad van Gods kinderen als strikken en valkuilen legt? Daarom heeft Christus geboden te bidden: En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze. Lees eens hoe treffend de Heidelberger deze bede verklaart.

Wat zijn de zaken die we van de Heere mogen begeren in de strijd tegen de zonde? Denk bijvoorbeeld aan de vraag of we de Heere en Zijn dienst mogen lief krijgen. Het is immers de liefde die de ander geen pijn wil doen? Dat mag het gebed worden: Heere, laat mij de zonde mogen haten en vlieden, niet uit vrees voor de hel, niet om een keurig mens te worden, maar omdat u het zo waard bent om gediend en gevreesd te

worden! Denk ook veel aan de overdenking van het bitter lijden en sterven van de Heere Jezus. Was het immers niet vanwege de zonde, mijn zonde, dat Hij zo'n indiepe weg moest gaan? Laat ook het Woord van God niet gesloten, en vraag of het gelezene met je mee mag gaan de dag door: Maak in Uw Woord mijn gang en treden vast, opdat ik mij niet van Uw paden moge keren!

We kunnen een gevoel van onoprechtheid, van hypocrisie krijgen, omdat we er wel achter komen hoe groot de verdorvenheid van ons hart is: een mens schroomt niet van nature de zonde te zoeken en zich aan verleiding bloot te geven. Het is echter oprecht om onze hypocrisie voor God te belijden. Het is het kenmerk van een wedergeboren hart dat het gaat verlangen naar een nieuw hart; het leven dat de Heere werkt, haakt naar het leven.

Slordigheid, biddeloosheid brengen tot een lust om te zondigen. Laat het dan eens geen val in de zonde zijn, waar deze ondeugden toe leiden, maar het leidt wel tot zondigen. En zo moet ik de schuld van de zonde altijd bij mij zelf zoeken. Laat de belijdenis van zonden concreet zijn; benoem je kwaad en vraag voor dat specifieke kwaad om vergeving bij de Heere. Maar leer ook dat het geluk niet ligt in het strijden tegen de zonde, want dat zal altijd onvolmaakt blijven. Het geluk ligt in mijn vluchten tot Christus, Zijn gerechtigheid, Zijn heiligheid en Zijn gehoorzaamheid. Het geluk voor de verloren zoon ligt niet in het belijden van zijn schuld, maar in de kus van zijn vader.

Zolang ik leef zal ik van nature zonde zijn. Wie dat door het geloof voor God leert belijden zal door Hem gerechtvaardigd worden. Dan ziet God geen van al mijn zonden aan. Maar de zondaar heeft ook ogen en hij ziet nog terdege wie hij is en blijft. Dat is om hem altijd weer tot Gods genade en Christus' bloed uit te drijven. En om hem te doen verlangen naar zondeloosheid. Het begeren naar zondeloosheid is een begeren dat de Heere op Zijn tijd bij al Zijn kinderen zal vervullen. Met hartelijke dank voor de vraag en ik hoop dat meerderen met dit antwoord gediend zijn!

ds. K. Hoefnagel

P E R S BERICHT

SCHOOLOPENING EN EENHEID

Binnenkort gaan de scholen weer open. De reformatorische scholen beginnen het nieuwe cursusjaar met een ‘traditionele’ openingsbijeenkomst. Een bijeenkomst, meestal in een kerkgebouw, waar samen met leerlingen, ouders en schoolpersoneel de zegen van de Heere wordt gevraagd voor het nieuwe cursusjaar. Het is een gewoonte, maar eigenlijk ook heel bijzonder dat we anno 2021 met een geopende Bijbel het jaar in vrijheid en rust mogen beginnen met leerlingen, hun opvoeders en mede-opvoeders. Zo’n bijeenkomst onderstreept het belang van Gods Woord voor de school, maar laat ook iets zien van de drieslag: gezin, kerk en school. Een teken van verbondenheid aan de Bijbelse grondslag.

Onderwijs geven binnen het reformatorisch onderwijs is onderwijs geven aan kinderen van de kerkelijke gemeente. Dat zijn voor het grootste deel gedoopte kinderen. Bij de doop wordt door de ouders een belangrijke belofte gedaan inzake de opvoeding van de kinderen. De ouders zijn geroepen om christelijk onderwijs aan hun kinderen te geven, en de roeping en plicht rust daarom op hen. Het formulier van de Heilige Doop spreekt eerst over het onderwijzen en dan over het te doen onderwijzen. Dat eerste ziet op de taak van de ouders. Het tweede ziet op de taak van kerk en school. Het één staat dus niet los van het ander. Het onderwijs op school ligt daarom in het verlengde van de opvoeding door de ouders thuis.

Het is een grote zegen als ouders hun kinderen naar een school kunnen laten gaan waar het onderwijs gegeven wordt in overeenstemming met de geestelijke achtergrond van thuis. Toch blijven de ouders de eerste opvoeders. Geen enkel godsdienstig onderwijs buitenshuis ontslaat de ouders van de plicht hun kinderen zelf in de Bijbelse leer te onderwijzen. Kerk en school kunnen de gezinsopvoeding niet vervangen, maar wel aanvullen. Hoewel school en gezin aan elkaar verbonden zijn door een gemeenschappelijke levensbeschouwing, heeft ieder in de opvoeding een eigen verantwoordelijkheid. Ligt het accent van kerk en gezin meer op de godsdienstige vorming, op school sluiten we daarbij aan en is er ook veel aandacht voor maatschappelijke vorming.

Het is moeilijk aan te geven waar de taak van het gezin stopt en die van de kerk of school begint. De verantwoordelijkheden overlappen elkaar. Ze betreffen hetzelfde kind. Daarom is het belangrijk dat men vanuit verschillende verantwoordelijkheden wel op

dezelfde golflengte zit, waar dezelfde beginselen vanuit het Woord van God worden aangedragen. Het scharnierpunt van de beide verantwoordelijkheden ligt in het zielenheil van het kind.

In het reformatorisch vo, mbo en hbo betreft het scholen die de breedte van de reformatorische gezindte bedienen. Deze scholen mogen voor de schoolopening gebruik maken van de kerkgebouwen uit de verschillende kerkverbanden die onze gezindte heeft. Predikanten vanuit de verschillende kerkverbanden spreken tijdens de schoolopening, vaak vanuit een kansel van een ander kerkverband. Ouders, leerlingen en schoolpersoneel die (doop)lid zijn van de verschillende kerken zitten naast elkaar in de kerk. Al zijn er verschillen tussen de kerken, er is veel dat bindt. De verbondenheid met Gods Woord is merkbaar. Er is herkenning in de belijdenisgeschriften. Met elkaar zijn we dankbaar voor het reformatorisch onderwijs dat ons door de Heere gegeven is.

Maar het is wel onderwijs dat gegeven wordt door zondige docenten aan zondige leerlingen en daardoor geen volmaakt onderwijs. Onderwijs waar binnen de scholen de kerkelijke eenheid ondervonden wordt, maar waar ook de gebrokenheid van de mensheid zichtbaar is. Onderwijs aan gedoopte kinderen, die ook wedergeboren moeten worden. Juist daarom heeft de school het gebed van kerk en gezin zo nodig. Wie kan zonder de zegen en hulp van de Heere onze jongeren onderwijzen in een wereld waar van alles op onze jongeren af komt? Daarbij komt dat het op de Bijbel gefundeerde onderwijs steeds meer onder druk komt te staan. De boodschap van de Bijbel schuurt en wekt ergernis in politiek en samenleving. Dat vraagt afhankelijkheid van de Heere. Dat vraagt ook om eenheid om gezamenlijk het toebetrouwde pand te bewaren. Dat vraagt om eenheid in de doorleving van Gods Woord. Laten we als gezindte biddend, schouder aan schouder blijven staan. Octavius Winslow geeft aan dat de ware christelijke broederschap te vinden is in de eenheid met de Heere Jezus Christus, gewerkt door Gods Geest. Dat we uit de liefde van Christus onze jongeren mogen voorleven en dat diezelfde liefde de verdeelde leden van de kerk bij elkaar mag brengen.

W.J. de Potter is bestuurder van het Hoornbeeck en Van Lodenstein College en voorzitter van het bestuurdersoverleg reformatorisch voortgezet onderwijs

CGK SCHEVENINGEN HERDENKT 75-JARIG BESTAAN

"Gods boodschap voor onze Thaborgemeente". Dat was het thema van de preek die ds. W. L. van der Staaij zondagmorgen 18 juli 2021 hield in het kader van het 75-jarig bestaan van de gemeente. De gemeente werd op donderdag 18 juli 1946 officieel geïnstitueerd door de consulent, ds. M. W. Nieuwenhuijze van 'moedergemeente' 's-Gravenhage-Centrum. Hij bediende het Woord vanuit Zacharia 4:10: „Want wie veracht den dag der kleine dingen?” De eerste predikant was ds J.C. van Ravenswaay, die zijn intrede deed op 20 september 1951.

In de herdenkingsdienst op zondag 18 juli jl. stond Psalm 75:2 centraal: „Wij loven U, o God, wij loven, dat Uw Naam nabij is; men vertelt Uw wonderen.” De predikant werkte het thema uit in twee gedachten: Een blijde boodschap en Een blijvende boodschap.

„Het slot van vers 2 is een woord tot verootmoediging en tot verwondering”, aldus ds. Van der Staaij. „In het licht van wie de Heere is geweest in het verleden en is in het heden, is er alle reden dat we onze schuld en ontrouw, onbekeerdheid en ongeloof aan Hem en elkaar belijden. Dan hebben we ten diepste nergens anders recht op dan dat God alle voorrechten en zegeningen intrekt en ons overgeeft aan onszelf. Maar daarom mag het slot van vers 2 ook tot verwondering wekken. Want wat mag hier al 75 jaar worden verkondigd? Is het niet die blijde en blijvende boodschap dat God in en door Christus wonderen doet? Is Zijn Naam nabij. Om wonderen te doen. Wonderen van Zijn genade, macht, majesteit en leiding. Daarom ligt er nog altijd een geopende kanselbijbel in onze Thaborkerk.”

Dat neemt niet weg dat er allerhande zorgen zijn om gemeente te zijn in een grote stad. Niet voor niets moest er op dezelfde zondag als waarin de herdenkingsdienst werd gehouden, voorbede worden gedaan voor de reformatorische Eben-Haëzerschool in Scheveningen vanwege het personeelstekort voor het komend cursusjaar. Er wordt dan ook uitgezien naar jongeren en ouderen die zich geroepen weten om ook vandaag de dag in deze omgeving kerk en school te versterken.

SSNR CONGRES 25 SEPTEMBER 2021

De piëtistische visie op epidemieën in de Nederlanden Op D.V. zaterdag 25 september 2021, van 10.00 tot 15.00, organiseert de Stichting Studie der Nadere Reformatie in de Grote of St. Janskerk te Linschoten haar najaarscongres. Tijdens dit congres wordt de vraag behandeld hoe piëtisten in de Noordelijke Nederlanden in de vroegmoderne tijd epidemieën duiden en hoe zij omgingen met kerkgang en pastoraat in crisistijd. Welke medische opvattingen speelden daarbij een rol en hoe stonden die in relatie tot 'leer en leven'? Sprekers en onderwerpen: Prof. dr. M.J. van Lieburg, 'Het medisch kader van de

piëtistische receptie van epidemische dreigingen'; Prof. dr. W.J. op 't Hof, 'Maatschappelijke bestrijding van de pest in de beoordeling van de Nadere Reformatie'; Drs. ing. H. Koopman, 'Piëtistisch pastoraat aan zieken tijdens de pest in de zeventiende eeuw'. Inbegrepen is een rondleiding in de kerk door drs. G. Boonzaaijer. De bijeenkomst zal plaatsvinden volgens de geldende corona-regels. De kerk van Linschoten is goed bereikbaar met de auto of met de bus of de ov-fiets vanaf station Woerden. Plaats Grote of St. Janskerk, Kerkplein 1, 3461 cl Linschoten. Kosten De deelnemingskosten bedragen inclusief koffie/thee en lunch €25,00. Dit bedrag dient vóór 10 september 2021 tegelijk met de aanmelding te worden overgemaakt op iban nl17ingb0005352562, t.n.v. Stichting Studie der Nadere Reformatie te Bilthoven. Aanmelding via: www.ssnr.nl/congres-nadere-reformatie. Hier ook voor het laatste nieuws en enige literatuur.

Van de redactie

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. donderdag 2 september 2021. Kopij graag binnen donderdag 19 augustus 2021.

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden). Tel. 0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand**.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,

Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978

E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116

E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 29,00,- per jaar.

Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 34,- per jaar.

Advertentietarieven op aanvraag.

Contactadres Canada:

D. Kleinjan Tel. 905-627-8556

mail: bewaarhetpand@hotmail.com

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

VAN STAVEREN

begravenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl

info@vanstaverenbegravenissen.nl

Aan de hand van de cursus zult u merken dat u zich de inhoud van een boek op een prettige wijze eigen maakt.

**Schrijft u ook in? Geschikt voor jong en oud.
Studeer thuis in uw eigen tempo.**

Luther – De Galatenbrief / St. Charnock: Tenzij dat iemand
Petrus Immens – De godvruchtige Avondmaalganger
Zach. Ursinus - Het Schatboek / John Flavel: De fontein des levens,
Geschenken genade, Christus aan de deur van ons hart

Voor meer info zie onze website of vraag een gratis brochure aan.

Cursussen Oudvaders

Reijerskoop 251, 2771BK, Boskoop tel. 0118-583025 / 0172-532796

Praktijk den Uijl

✓ **HULPVERLENING**

✓ **COACHING**

✓ **TRAINING**

✓ **TOERUSTING**

Nieuwerkerk aan den IJssel | Barneveld | Yerseke

T 010 7 411 411 | E info@praktijkdenuijl.nl

I www.praktijkdenuijl.nl

Veelal vergoed door ziektekostenverzekeraars

**DE DUITSERS
KENNEN HUN
'EIGEN' HEIDELBERGER
NIET MEER**

Helpt u mee om dit boekje terug te geven
aan het Duitse volk?

Zie voor informatie en/of presentatie
onze website www.svvhed.org

Voor giften: NL35 ABNA 0548 9879 20

**UW ADVERTENTIE
IN *KLEUR*?***

Neem contact
op met de
administratie!

* Alleen mogelijk op de achterzijde.